

EĞİTİMDE İLETİŞİMİN ROLÜ

THE ROLE OF COMMUNICATION IN EDUCATION

Gökhan YETİŞİR

MEB, g_yetisir@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0003-0191-3266>

Muhammet TUNÇKOL

MEB, muhammettunckol@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0003-9314-9145>

Önder PINARTAŞI

MEB, onderonder01@hotmail.com; <https://orcid.org/0009-0008-2223-2335>

Eda Çetin MAVİ

MEB, edamavi80@outlook.com; <https://orcid.org/0009-0001-6190-8878>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim sürecinde iletişimin oynadığı kritik rolü incelemektir. Bu doğrultuda, öncelikle iletişim kavramı ve türleri incelenmiş, ardından eğitim sürecinde iletişimin önemi vurgulanmıştır. İletişim, hem bireysel hem de toplumsal yaşamda önemli bir yer tutar. İnsanların birbirleriyle etkileşim kurmasını sağlar ve bireysel gelişimi destekler. Eğitim ise yaşamın vazgeçilmez bir parçası olduğundan, eğitimde etkili iletişim, öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkiler. Etkili iletişim, öğretmen ve öğrenci arasında güçlü bir bağ kurarak, bilgi aktarımı ve öğrenme motivasyonunu artırır. Ayrıca, iletişim sadece sözlü değil, görsel, yazılı ve sözel olmayan birçok farklı biçimde gerçekleşebilir. Bu durum, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap etmeyi mümkün kılar. Bu çalışma, eğitimde iletişimin neden bu kadar önemli olduğunu vurgulayarak, sağlıklı bir iletişimin öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Etkili iletişim, yalnızca öğretmen, öğrenci ve yönetici arasındaki ilişkileri değil, aynı zamanda okulun çevresiyle olan etkileşimini de kapsar. Sonuç olarak, eğitimde etkili iletişim, bilgi aktarımının ötesinde, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimini destekleyen kapsayıcı bir süreçtir. Bu çalışmanın, eğitimde iletişim alanındaki araştırmalara katkı sağlayacağı ve bu konudaki farkındalığı artıracacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, İletişim, Etkili İletişim, Başarı, Sözlü İletişim, Yazılı İletişim.

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the critical role that communication plays in the educational process. In this regard, firstly the concept and types of communication were examined, and then the importance of communication in the education process was emphasized. Communication has an important place in both individual and social life. It enables people to interact with each other and supports individual development. Since education is an indispensable part of life, effective communication in education positively affects the learning processes. Effective communication establishes a strong bond between teacher and student, increasing knowledge transfer and learning motivation. Additionally, communication can occur not only verbally but also in many different ways, including visual, written and non-verbal. This makes it possible to appeal to students' different learning styles. This study emphasizes why communication is so important in education and shows that

healthy communication contributes both academically and personally. Effective communication includes not only the relationships between teachers, students and administrators, but also the communication with the environment at school. As a result, effective communication in education is presented in an inclusive manner that supports comprehensive, social and emotional development of knowledge transfer. In this way, research in the field of communication in education will be contributed and the prevalence of these products will be increased.

Keywords: Education, Communication, Effective Communication, Success, Oral Communication, Written Communication.

1. GİRİŞ

İnsan, toplum içinde yaşayan bir varlık olarak diğer bireylerle kurduğu iletişim sayesinde var olur. Doğumdan itibaren yaşam boyunca devam eden iletişim, zamanla şekillenerek etkilerini artırır. İletişim, bireylerin duygu ve düşüncelerini doğrudan veya dolaylı yollarla, sözlü, yazılı ya da görsel iletişim araçlarını kullanarak birbirlerine aktardığı ve aralarında bir bağ kurduğu dinamik bir süreçtir (Batu & Kalaman, 2018, s. 28). İletişim kavramı günümüzde sık sık her alanda kullanılan bir kavramdır. İletişim denildiği zaman ilk olarak akla televizyon, radyo gibi kitle iletişim araçları gelir. Ancak düşünüldüğü zaman kavram çok geniş olup sözlü, sözsüz, yazılı ve görsel olarak gerçekleşebilmektedir (Demirel, 2006, s. 178). Bu bağlamda iletişimin etkileşim halinde olduğu alanlardan biri de eğitim alanıdır. Günümüz iletişim döneminde insanların rahat ve hızlı bir biçimde ayak uydurabilmeleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinin beklenen davranışları kazandırmasının ve okul örgütünün amacına ulaşabilmesi için bir araç olarak doğru ve etkili bir iletişim sürecinin zorunlu bir hale getirilmesi gerekir. Eğitim ve öğretimde esas durum eski nesillerin bilgi, tecrübe, duygu vb. etmenlerini yeni nesillere aktarabilmesidir. Bu noktada temel beklenen öğretmenin donanım ve birikimini sağlıklı bir iletişimle yeni nesillere aktarabilmesidir. Bu doğrultuda ne kadar temelde bir iletişim yükü öğretimde olsa da iletişimin tek taraflı olmaması iletişime katılan tarafların iletişimde rol ve sorumluluklarının olduğunu bilmesi gerekir (Çelik, 2023, s. 1).

Etkili bir iletişim eğitim alanında olumlu bir öğrenme ortamının oluşmasına yardımcı olur. Öğrenciler, öğretmenlerinin ve idarecilerin kendilerine açık bir şekilde ne verdiğini ve sorularına cevap verdiğini bildiklerinde güven ve destek hissetmiş olmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenciler arası iletişim, iş birliği ve takım çalışması gibi yeteneklerin gelişmesine de katkı sağlayarak kişilerin sosyal yetkinliğini arttırmaktadır (HasCodig, 2024, s. 1). Bu bağlamda sağlıklı bir iletişimin altyapısı öğrencilerin düşünce, duygu ve tecrübelerini ifade etmelerine imkân sağlar. Bu durum öğrenme sürecinin bireyselleştirilmesini ve öğrencilerin kendi öğrenme yöntemlerini fark etmesine yardımcı olur. Eğitimde iletişimin sadece yüz yüze etkileşimle sınırlı kalmadığının da unutulmaması gerekmektedir. Bu bakımdan eğitimde iletişim kritik bir değer taşıyan elzem bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı yaşamın her alanında kendisini hissettiren olmazsa olmaz iletişimin eğitim alanındaki etkisi ve rolünün incelenmesidir. Bu doğrultuda çalışmada iletişim kavramına değinilerek odak nokta olan eğitime olan etkisi ve süreci üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak eğitim alanında sağlıklı bir iletişimin kurulması eğitim amaçları ile pozitif orantı içerisinde olduğu ve eğitimde kritik bir değer taşımasıyla potansiyel sağladığı tespit edilmiştir. Son olarak eğitimde sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesinde etik değerlere de dikkat edilmesinin gerekliliği ifade edilmiştir. Çalışmanın alan yazındaki boşluğu dolduracağı ve bu alanda yapılan çalışmalara destek sağlayacağı bu bağlamda düşünülmektedir. Tüm bu

bilgiler ışığında eğitimde iletişimin her geçen zaman diliminde varlığını ve potansiyelini arttıran üzerinde sık sık durulması gereken bir durum olduğu unutulmamalıdır.

2. KAVRAMSAL OLARAK İLETİŞİM

İletişimin tarihini ilk insana kadar götürmek yanlış olmaz. Çünkü iletişimin temel unsuru olarak insan kabul edilmektedir. Birçok çalışmada iletişimin tarihini yazının bulunuşu ile başlatıldığı görülmektedir. İletişim denildiğinde akla ilk olarak kitle iletişim araçları gelir. Tüm bu noktada gazete, dergi, radyo ve televizyon vb. araçların tarihi ve gelişimi dikkate alınmaktadır (Taşçıoğlu, 2018, s. 10). Toplumsal bir varlık olarak insanın sürekli çevresiyle etkileşimde bulunulması kaçınılmaz bir durumdur. Biyolojik bir varlıktan toplumsal bir varlığa dönüşmesindeki em önemli etmen ise iletişim olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İnsanın kendisini anlamasından topluma ayak uydurması için gereken bilgileri edinmenin en temel kanalı en küçük çağlardan itibaren iletişim yoluyla gerçekleşmektedir (Tuna, 2012, s. 3). İletişim, iletilen bilginin gerek gönderici gerek se de alıcı tarafından anlaşılabilir bir ortamda bilginin bir göndericiden alıcıya aktarılma süreci olarak tanımlanabilmektedir. İletişim kelimesi Latince’ de ödünçleme yoluyla dilimize geçmiştir. Kavram kaynağında ise communis “ortak” communi-care yani ortak bir edimde bulunmak, konuşmak, fikir aktarımında bulunmak anlamlarına gelir (Telman & Ünsal, 2005, s. 18-19). İletişim doğumdan ölüme kadar yaşamın her döneminde var olmuş, karmaşık ve çok boyutlu bir süreci oluşturmuştur. Bilhassa insanın sağlıklı bir iletişim içinde bulunabilmesi ve kazanılan tecrübelerin gelecek nesillere aktarılması konusunda gerekliliği elzem bir durumu oluşturmuştur. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde iletişim kavramı konusunda birden fazla tanıma rastlandığını ve her bir disiplinin kavramı farklı şekilde tanımladığını görmek mümkündür. Bu bağlamda iletişim konusunda yapılan bazı tanımlamalar aşağıdaki gibidir. Bir ortamdan faydalanılarak bilgi gönderme süreci şeklindedir. İnsan bazında ele alındığında zaman kişinin akıl ve duyguların çevresinden aldığı iletileri çözümleme ve iletilere göre yeni düşünce ve davranışlar geliştirme sistemidir. Birçok bilim adamı iletişim için farklı tanımlamaları da ileri sürmüştür. Theodorson iletişimi bilgi, düşünce, tutum ve davranışların bir insan veya grup tarafınca diğer insan veya gruba sembollerle aktarılması olarak tanımlamıştır. Bir başka bilim adamı Berlo ise iletişim sürecini kaynak, ileti, kanal ve alıcı olmak üzere dört boyutlu olduğunu vurgulamıştır. Shannon ve Weaver’de bunların yanı sıra matematiksel iletişim kuramı ifade ederek bireysel bazda iletişimi ele alarak bilgi içerikten soyutlanmış teknik bir kavram olarak değerlendirmiştir (Gönenç, 2007, s. 90). Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanıma bakıldığında bireyin duygu, düşünce ve bilgilerini farklı yollarla başka bireylere aktarması, bildirmesi ve haberleşmesi tanımı karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada karşılıklı etkileşimle gerçekleşen iki yönlü bir süreç olarak bilinir (TDK, 1932). İletişim bir başka tanımda ise kaynak ile alıcı arasında bilgi aktarımıdır. Bir diğer ifadeyle kaynak tarafından kodlanan iletilerin veya mesajların alıcıya uygun bir kanal vasıtasıyla iletilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımların yanı sıra birçok farklı tanım daha yapılabilmektedir. Ancak temel olarak iletişimi bu şekilde özetlemek doğru olacaktır (Kılınç, 2018, s. 10).

İnsanoğlu yaşamının büyük bir bölümünü okuma, dinleme, yazma ve konuşma gibi faaliyetlere ayırmakla geçirir. Sözlü ve yazılı olarak ortaya konulanın yanı sıra vücut dilimizle kurduğumuz iletişim de bir iletişim aracı olarak sayılmaktadır. Nitekim iletişimi durağan değil, sürekli gelişim gösteren ve gelişmelerin başka bir duruma dönüşmesini içermiş olan süreç olarak ele almak doğru olacaktır. İletişim süreci, ikna etme, bilgilendirme, yönetme, eğlendirme, bilgilendirme ve bilgilendirme vb. amaçlar taşımaktadır. İletişim sürecindeki çaba neticesinde ulaşılmak istenen bilginin başarı ile sonuçlanması takdir edilme gibi durumları

ortaya çıkarır. Bir iletişimi yalnızca iletiyi gönenen ve alan arasında indirgemek eksik olacağı gibi iletişim sürecinin her boyutunda temel olan ortaklaşma ve paylaşma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bilgiler ışığında iletişimin temel öğelerini kaynak, ileti, hedef, yansıma ve gürültü olarak ele almak mümkündür (Tuna, 2012, s. 6).

3. İLETİŞİMTÜRLERİ

Genel olarak bakıldığında iletişim türlerini sözlü iletişim, yazılı iletişim, sözsüz iletişim ve görsel iletişim olmak üzere temelde dört gruba ayırmak mümkündür. Bunlara bakıldığında aşağıdaki gibidir.

3.1.1. Sözlü İletişim

Sözlü iletişimde temel öge konuştuğumuz dil olarak kendisini göstermektedir. İnsanların birbirine düşüncelerini aktarması, nakletmesi, isteklerini ifade etmesi için sahip olduğu dili bir araç olarak kullanması kaçınılmazdır. Bu noktada konuşma, yazma, dinlenme, düşünme ve görsel iletileri anlamlandırmada daima dil kullanılmaktadır (Dağ, 2014, s. 205). Nitekim sözlü iletişim dil ve dil ötesi olarak 2 sınıfa ayrılmıştır. İnsanların karşılıklı bir şekilde konuşmaları dille iletişim olarak kabul görmektedir. Dille iletişim sürecinde üretilen bilgiler birbirlerine iletilerek anlamlandırılmaktadır. Dil ötesi iletişim ise sesin niteliği ile ilgili olmakta dolayısıyla sesin tonu ve hızı, şiddeti, kelimelerin vurgulanışı, duraklamalar vb. özellikler olarak kabul edilmektedir. Bilhassa, dille iletişim esnasında ne söyledikleri önemli iken dil ötesi iletişim sürecinde ise nasıl söyledikleri önemli bir durumdur (MEB, 2019, s. 1).

3.1.2. Yazılı İletişim

Yazılı iletişim, sadece insanoğlunun bireysel, mesleki ve toplumsal bakımdan ilgi duyduğu fikirlerini ya da yaşadıkları olaylar esnasında izlenimleri belli şartlarda aktarması olmayıp kişinin fikrini, kavrama yeteneği, düşüncelerini anlatma yeteneğini geliştiren önemli bir iletişimsel eylemi ifade eden bir iletişim türüdür. Emig (1977) yazılı iletişimin en etkin ve uzun soluklu bir iletişim türü olduğunu ifade ederek yazmanın en etkili iletişim şekli olmasının temel odağını yazma eyleminde bilgi söyleme ve dönüştürme şeklinin bir arada çalışmasına dolayısıyla bireyin beyinde depolanan bilginin hem dışsallanması hem de eş zamanlı gelişmesine bağlamıştır (Batu & Yanık, 2021, s. 725). Yazılı iletişimin akıbeti bir nevi sözlü iletişim sürecine paralel olarak işlemektedir. Fakat ondan daha güvenilir bir niteliğinin olduğunun altı çizilmelidir. Yazılı iletişimde sözlü iletişim türünden farklı olarak mesajın sos ve konuşma şeklinde değil yazma yoluyla sunulması söz konusudur (Kaya, 2010, s. 20).

3.1.3. Sözsüz İletişim

İletişimin bir diğer yönünü de sözsüz iletişim oluşturmaktadır. Bilhassa günümüz iletişimde yalnızca dil üstüne gerçekleşen bir süreç olmadığı bunun gerisinde duran diğer etmenlerin de dikkate alınması gerektiği anlaşılmıştır (Erkuş & Günlü, 2009, s. 10). Bu bağlamda sözsüz iletişim kavramlar kullanılmadan mesajları iletme süreci olarak tanımlanabilmektedir. İletilmek istenen mesaj, beden dili, yüz ifadesi, göz teması, jest, duruş ve diğer fiziki hareketlerle iletilmesidir. Özellikle sözsüz iletişim, daha iyi bir iletişimin kurulmasına yardımcı olabilmektedir. Duyguları ifade edebilirken bunun yanı sıra farklı bakış açılarının daha net bir biçimde anlaşılmasına da katkı sunmaktadır (Kaşyap, 2024, s. 1).

3.1.4. Görsel İletişim

Görsel iletişim, bilgiyi, duygu ve düşünceleri görsel etmenler ile ifade etme ve iletme sürecidir. Bu iletişim şekli resim, grafik, fotoğraf, video, sembol, renk vb. etmenlerin kullanılması ile gerçekleşmektedir. Görsel iletişim, gündelik yaşamın her anında karşımıza çıkmakta ve insanların bilgiyi anlama, etkileme, hatırlama ve paylaşmayı önemli derecede etkilemektedir. Zamanla görsel iletişimin önemi daha da artmış insanlar görsel bilgilere daha fazla duyarlı hale gelmişlerdir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte görsel içeriklerin daha hızlı bir şekilde yayımlanması görsel iletişimin tercih edilmesini daha da arttırmıştır. Görsel iletişimin temel amacı sağlıklı, gerçek ve güvenilir bilgi aktarımının sağlanmasıdır (Güney, 2022, s. 1).

4. Eğitimde İletişim Süreci ve Önemi

Eğitim sisteminde güçlü bir iletişimin var olabilmesi için iletişim sürecinin iyi bilinmesi gerekir. Dolayısıyla öğrenme öğretme sürecinde iyi bir eğitimcinin bir konuyu etkili bir biçimde öğretebilmesi için sağlıklı iletişim kurabilme ve iyi bir şekilde rehberlik edebilmesi lazımdır (Gürses, 2024, s. 1). Eğitim temelde bir iletişim etkinliği niteliği taşır. Öğrenme, iletişimin bir sonucu olarak alıcıda (yani öğrenende) bir davranış değişikliğine yol açan bir süreçtir. Bu nedenle, öğrenme ile iletişim birbirinden ayrı düşünülemez. İyi bir öğrenme, etkili bir iletişimin sonucudur. Bu bakımdan, öğreten ve öğrenen arasındaki etkileşimde doğru bir orantı olduğunu söylemek mümkündür. Yani, etkili bir öğretim için etkili bir iletişim şarttır (Bolat, 1996, s. 75). Eğitim sürecinde, bilgi kaynağı öğretmen, bu bilginin alıcısı ise öğrencilerdir. Verilen mesaj ise ders kitapları, müfredat içeriği ya da öğretmenin ses tonu gibi çeşitli unsurlardan oluşur. İletişimin gerçekleştiği ortam veya araç ise öğretim süreci ve kullanılan öğretim materyalleri olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda eğitimde iletişim, öğretmen adlı kaynaktan öğrenci adlı alıcıya farklı yöntemlerle içerik mesajının iletildiği bir süreç olarak özetlenebilir. Ayrıca kanal, kaynak, mesaj ve alıcıdan oluşan dört temel unsur bütün iletişim süreçleri için var olan unsurlardır. Eğitimde iletişimin sağlıklı olup olmadığı yalnızca alıcıdan kaynağa doğru akım ile anlaşılan bir durumdur. Bu durum ise sürecin dönüt kısmını meydana getirmektedir. Öğretmen alacağı dönüte göre öğrencinin ne boyutta anladığını anlayabilirken içeriği öğrenciye hangi yöntemleri kullanarak öğreteceğini ise tespit edebilmektedir. Öğretmenin öğrencilerle kuracağı iletişim süreci öğrencinin tecrübesi, ihtiyaçları, hazır bulunma durumu, öğrenmeye karşı tutumu ve öğretim sürecini düzenlemesiyle birlikte öğrenme kapsamını arttırmasına da yardımcı olmaktadır (Engin & Aydın, 2007, s. 4-5).

Eğitim ve öğretim programlarında öğrencilerin kişisel farklılıklarının dikkate alınarak, öğrenme ve öğretme süreçlerinin kişiselleştirilmesi ve her bir bireyin taşıdığı potansiyel değerlerin en üst boyuta çıkarılabilmesi için öğretmen ile öğrenci, öğrenci ile öğrenci, öğrenci-aile ve öğretmen arasındaki iletişimin etkin ve verimli olması şarttır. Bu şart, eğitim ve öğretim bakımından sosyal ve psikolojik boyutta öğrenmeyi destekleyen bir boyuta sahip olduğunun da altını çizer (Ulusavaş, 1986, s. 164). Gelecek kuşakların yetişmesinde nitelikli öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklerinden biri de etkili iletişim kurabilmenin var olmasıdır. Öğretmenin etkili iletişim becerisi öğrencinin akademik anlamda başarısını arttırmakta, okula karşı olumlu duygular beslemesinde etkili olur. Öğretmenlerin öğrencilerle birlikte etkili iletişim kurması eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. İletişim süreci eğitim ortamına adaptasyon sağlandığında zaman olumlu durumlar meydana gelmesi kaçınılmaz bir durumdur. Bilhassa eğitim ve iletişim birbirini tamamlayan iki alandır. Etkili iletişim olmadan eğitimin amacına hizmet ettiği söylenemez. Etkili iletişim yeteneğine sahip öğretmenler nitelikli bireyler yetiştirmeye katkı

sağlarken iletişim becerilerine sahip öğretmenler öğrencilerle pozitif ilişkiler sürdürerek bu durumun eğitim alanına olumlu şekilde yansımaları sağlamaktadırlar (Gürbüz, 2019, s. 24). Öğrenme durumu bir bilgi kaynağından üretilen ve geliştirilen bilginin kullanılan öğretim stratejisi, yöntem, teknik ve uygun araçlarla alıcı durumundaki hedef kitleye aktarılması ve sürecin devamlılığının sağlanması ile geliştirilip devam etmesini sağlayarak gerçekleştirilmektedir. Esasında bakıldığında iletişim yeteneği ve etkinlikleri öğrenme ve öğretme uygulamalarının vazgeçilmeyecek derecede temel değerlerinden en önemli olanı şeklindedir. Kişinin iletişim biçiminin gelişmesinde yakın ortamındaki kişilerin mesajları, aile içindeki iletişim ve öğretmen-öğrenci iletişimi önem kazanan bir boyuttur. Konu eğitim bakımından ele alındığı zaman öğretmenin iletişim becerisinin öğrencilerin bireysel gelişimi için özgün bir iletişim şekli geliştirmesi üzerindeki etkisinden bahsedilebilmektedir. Öğretmen öğrenci iletişiminde gerek ders sırası, gerek se de ders dışında öğrenciler üzerinde olumlu bir etki oluşturabilmesi için etkin iletişim yeteneğine sahip olması her zaman beklenen bir durumdur. Özellikle sınıf içinde öğretmenin bilgilerini ve düşüncelerini aktarması öğrencilere uygun soru sormak için etkin sözlü ya da sözsüz iletişim kurarak ifade edebilecek yeteneğe sahip olması; öğrencilerden gelecek soruları anlama ve öğrencilerin fikirlerini ve görüşlerini anlamak için iletişim yollarının kullanılması önemli rol oynamaktadır (Bayraktar, 2015, s. 264).

İletişim, eğitimde temel bir unsur olarak kabul görmektedir. Bu durum öğrenme süreçlerinin kolaylaşmasının yanında sınıf içi atmosferde de olumlu bir havayı oluşturmaktadır. İletişim eğitimde öğrenmeyi kolaylaştırması bakımından elzemdir. Bu bağlamda eğitimde etkili bir iletişimin var oluşu karmaşık olarak ele alınan konuların anlaşılır bir biçimde aktarılma durumunu sağlamaktadır. Öğrenciler öğretmeni anlatmış olduklarını daha iyi anlamaktadır. İletişimin eğitimdeki bir boyutu ise onun motivasyon artırıcı bir yönünün var oluşudur. Öğrencilerin motivasyonu artarken öğretmenlerinin kendilerini anlamış olduğu ve desteklemiş olduğu hissi daha istek ve katılımcı bir durumu yaratmaktadır. Aynı zamanda öğrenci öğretmen ilişkisini güçlendirmesi eğitimde iletişimin önemini farklı bir açıdan arttıran boyutu meydana getirmiştir. Özellikle de güven durumunun oluşmasını sağlamıştır (Hasgün, 2023, s. 1). Tüm bunların karşısında eğitim ortamında zaman zaman anlaşmazlıkların yaşandığı durumların olduğu da göz ardı edilmemesi gereken bir durumdur. İletişim yeteneği, bu durumların çözüme kavuşturulmasında önemli görevleri üstlenir. Açık ve saygılı iletişimde çatışmalar daha kolay bir şekilde yönetilebilmektedir.

Öğretmenlerin sahip olmasını gerektiren özel alan yeterliliklerden birini de bireysel sorumluluk ve sosyalleşme yeterliliğidir. Öğrencilerin verimli ve etkili iletişim kurmasını sağlayabilme ise bir alt yeterlilik olarak bu yeterlilik alanının içinde konumlanmıştır. Öğrenme, iletişim sonucunda kişide kalıcı izler bırakan davranış değişikliğinin oluşması anlamını taşır. Bu sebeple öğrenmenin iyi bir iletişim ürünü olduğu söylenebilir. Yeni öğrenmeler yeni bilgi ve yetenek elde edinmeyle oluşacağı için iletişim gerçekleşmediği müddetçe öğrenme de oluşmayacaktır (Ergin, 2010, s. 10). Aynı zamanda iletişimin sağlıklı ve tatmin edici olmasını, hayatları boyunca karşılaştıkları sorunlarla başa çıkmalarını sağlarken ters durumda ise anlaşılama, kendi ihtiyaçlarını karşılayamama ve yalnızlık duygusunu getirmektedir. Etkili öğrenmeyi sağlayan öğretmen eğitsel iletişimi en üst düzeyde tutmaktadır. Bu durum, etkili iletişim yetenekleriyle donanmış öğretmenlerle gerçekleşmektedir. Bu bağlamda eğitimde etkili iletişim becerilerine sahip olunması gerekmektedir. Verilen eğitimin niteliğinin artırılması için eğitimde iletişim son derece önemlidir (Ay, 2015, s. 369).

4. SONUÇ

İletişimin ne derecede etkili olduğu bireyin yaşamında kritik bir önem taşımaktadır. Etkili bir iletişimin olması bireylerin iş, sosyal vb. yaşamlarında başarıyı getirdiği gibi daha konforlu bir yaşam standardını da oluşturmaktadır. Toplumsal hayatın olmazsa olmazı iletişim eğitim sektöründe de bir hayli önemli olmuş ve kendisini hissettirmiştir. Dolayısıyla eğitimde iletişim önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim öğretmenlerin etkili iletişim yeteneklerine vasıf olması, kendisini geliştirerek öğrencilere bu iletişim yeteneğini kazandırmaları gerekir. Öğretmen öğrenci arasındaki bağ etkili iletişimin öğrenme süreci ve okulun eğitim konforuna olan etkisini gözler önüne sererken bunun yanı sıra kurulan pozitif iletişimin öğrencilerin derse katılımı, ilgi artırma, öğrenmenin kolaylaşması ve başarı düzeyini yükseltme vb. gibi önemli yönleri oluşturur. Özgüvenin ve motivasyonun artmasını sağlayarak sınıf içi girişkenliği destekleyerek daha aktif bir katılımın olmasını da sağlamaktadır. Aynı zamanda eğitimcilerin öğrencinin kişisel ihtiyacı doğrultusunda öğrenme biçimlerine uygun iletişim yöntemini benimsemesi onların öğrenme süreçlerine katkı sağlar ve eğitimin kalitesini yükseltir.

Sonuç olarak eğitimde etkili iletişimin varlığı öğrencilerin öğrenme süreçlerinden sosyal ilişki ağına kadar geniş bir boyutu ele alır. Bu bağlamda iletişimin etkili bir şekilde kullanılması gerek öğrenme sürecini kolaylaştırırken ayrıca verimliliğin artmasında da önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimcilerin iletişim dinamiklerini anlaması ve geliştirebilmesi gelecek nesillerin yetişmesinde önemli bir durumdur. Eğitim ortamlarının başarılı olması konusunda bu konu elzemdir. Eğitim alanında iletişimin güçlendirilmesi, kapsayıcı ve etkileşimli öğrenme sürecini ortaya çıkarmak ile mümkün olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ay, T. S. (2015). Etkili İletişim Becerileri Açısından Eğitimciler. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 2(41), 367-381.
- Batu, M., & Kalaman, S. (2018). İletişimde Kavramsal Çerçeve: 2000 Yılı Sonrasında Türkiye'deki Yayınlar Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk İletişim*, 11(1), 19-39.
- Batu, M., & Yanık, A. (2021). Bir İletişim Türü Olarak Yazılı İletişim: Üniversite Öğrencilerinin Mektuplarına Yönelik Nitel Bir İnceleme. *Selçuk İletişim Dergisi*, 14(2), 723-753.
- Bayraktar, H. V. (2015). Eğitim Ortamında Öğretmen Öğrenci İletişimi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 262-285.
- Bolat, S. (1996). Eğitim Örgütlerinde İletişim: H.Ü. Eğitim Fakültesi Uygulaması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(12), 75-80.
- Çelik, Z. E. (2023). Eğitim Öğretim İletişimi ve Öğretmenlik Mesleği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 413-423.
- Dağ, İ. (2014). Etkili İletişimin Eğitim Yönetiminde Rolü. *Journal of Qafqaz University Philology and Pedagogy*, 2(2), 199-214.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme - Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Engin, O., & Aydın, S. (2007). Sınıf İçi İletişimde Öğretmenin Rolü. *KKEFD / OKKEF*, 1-14.
- Ergin, A. (2010). *Eğitimde Etkili İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Erkuş, A., & Günlü, E. (2009). İletişim Tarzının ve Sözsüz İletişim Düzeyinin Çalışanların İş Performansına Etkisi: Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 7-24.
- Gönenç, Ö. (2007). İletişimin Tarihsel Süreci. *İletişim Fakültesi Dergisi*(28), 87-102.
- Güney, S. K. (2022, 01 12). *Görsel İletişim Nedir ? Nerelerde kullanılır?* 11 22, 2024 tarihinde www.kurumsalkimliknedir.com: <https://kurumsalkimliknedir.com/gorsel-iletisim-nedir-nerelerde-kullanilir/> adresinden alındı
- Gürbüz, K. (2019). Geçici Süreli Türkçe Öğreticisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya, Türkiye: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı.
- Gürses, B. (2024). *Eğitimde İletişim Süreci*. 11 20, 2024 tarihinde www.gursesbusra.wordpress.com: <https://gursesbusra.wordpress.com/teorik-dersler-2/egitimde-iletisim-sureci/> adresinden alındı
- HasCodig. (2024, 05 06). *Eğitim Yönetiminde İletişimin Önemi*. 11 21, 2024 tarihinde www.hascoding.com: <https://hascoding.com/makale/egitim/egitim-yonetiminde-iletisimin-onemi-9472?ysclid=m3x2s4jidz869311804> adresinden alındı
- Hasgün, M. (2023, 11 25). *Eğitimde İletişim ve Yaratıcı Düşünmenin Desteklenmesi*. 11 24, 2024 tarihinde www.tr.linkedin.com: <https://tr.linkedin.com/pulse/e%C4%9Fitimde-ileti%C5%9Fim-ve-yarat%C4%B1c%C4%B1-d%C3%BCnC5%9F%C3%BCnmenin-murat-hasg%C3%BCn-dryrf> adresinden alındı
- Kaşyap, V. (2024, 08 16). *Sözsüz İletişim Nedir: Önemi, Türleri ve Örnekleri*. 11 22, 2024 tarihinde www.proofhub.com: <https://www.proofhub.com/articles/nonverbal-communication> adresinden alındı
- Kaya, A. (2010). *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kılınç, B. (2018). *İletişim Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- MEB. (2019, 02 01). *İletişim Türleri*. 11 21, 2024 tarihinde www.mpal.meb.k12.tr: https://mpal.meb.k12.tr/icerikler/iletisim-turleri_304562.html adresinden alındı
- Taşçıoğlu, R. (2018). *İletişim Tarihinin Kapsamı*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- TDK. (1932). *İletişim Nedir*. 11 20, 2024 tarihinde www.sozluk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Telman, N., & Ünsal, P. (2005). *İnsan İlişkilerinde İletişim*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tuna, Y. (2012). *İletişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusavaş, M. (1986). Eğitim Sürecinde İletişimin Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 163-170.